

Základná škola Pavla Horova Michalovce

ŠKOLSKÝ ROK: 2016/2017

7. ROČNÍK

ETICKÁ VÝCHOVA

Vypracoval: Mgr. Anna Semanová

Obsah

Charakteristika predmetu	2
Ciele učebného predmetu.....	2
Kľúčové kompetencie	3
Obsahový štandard.....	4
Výkonový štandard.....	6
Pedagogické stratégie	6
Učebné zdroje	7
Hodnotenie.....	7
Tematický plán	8

Učebné osnovy vypracované na základe Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 2, schváleného 19.6.2008.

Charakteristika predmetu.

Poslaním povinnej voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi. Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

Ciele učebného predmetu.

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,
- charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania,
- koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľústi,
- prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeľudskými hodnotami,
- je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

K – kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy
E – emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city

M – motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity

S – socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy

A – axiologizácia , ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť

K – kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

Cieľom etickej výchovy v 7. ročníku je:

Osvojiť si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované dospievanie. Žiak sa učí poznávať sám seba, objavuje svoju identitu, rozvíja sebaoceňovanie. Učí sa obhájiť svoje práva a názory.

Žiak poznáva svoje práva a povinnosti v rodine, učí sa kultivovane prejsť svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg.

Žiak prehľbuje svoju sexuálnu identitu, chápe pozitívne hodnoty priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, uvedomuje si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom.

Žiak rozvíja pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie.

Kľúčové kompetencie

kompetencie k celoživotnému učeniu sa

- je schopný využívať svoje osvedčené stratégie učenia sa, pričom si uvedomuje svoje silné a slabé stránky,
- dokáže uplatniť získané znalosti a spôsobilosti v rozličných životných situáciách,

sociálne a komunikačné kompetencie

- dokáže využívať všetky dostupné formy sociálnej komunikácie,
- rešpektuje kultúrnu rozmanitosť a uplatňuje primeranú formu medzikultúrnej komunikácie,
- uplatňuje komunikáciu smerujúcu k vytváraniu dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,

kompetencie riešiť problémy

- má osvojené schopnosti a vedomosti na riešenie problémov s využitím znalostí a schopností získaných v rámci základného vzdelania, uplatňuje základné logické operácie,
- je schopný vidieť veci problémovo, kriticky myslieť pri hľadaní riešenia, obhájiť si svoje rozhodnutie, je si vedomý svojej zodpovednosti za riešenie problémov a užitočnosti poučenia sa z vlastných chýb a chýb iných,

kompetencie občianske

- je si vedomý svojich práv a povinností v škole i mimo nej, rešpektuje práva ostatných ľudí, pozná a váži si naše kultúrno-historické tradície a dedičstvo,
- chápe základné ekologické a environmentálne súvislosti a rozhoduje sa v záujme ochrany zdravia jednotlivca i spoločnosti,
- je pripravený zaujímať sa o dianie a riešenie problémov v spoločnosti,

kompetencie sociálne a personálne

- dokáže sa primerane zapojiť do diskusie, pričom rešpektuje aj iné názory, chápe význam vzájomnej ohľaduplnosti,
- dokáže spolupracovať v skupine a akceptuje pravidlá práce v tíme,
- dokáže zvládať svoje vlastné pocity, chápe ich podstatu, vie do určitej miery regulovať svoje správanie,

kompetencie vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- vie oceniť interkultúrne dedičstvo a historické tradície,
- pozná pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správa sa kultivovane, primerane okolnostiam a situáciám,

kompetencie uplatňovať základy matematického myslenia a základné schopnosti poznávať v oblasti vedy a techniky

- rozvíja a používa matematické myslenie na riešenie rôznych praktických problémov v každodenných situáciách,

digitálna kompetencia

- rozvíja spôsobilosti založené na základných zručnostiach v oblasti IKT,
- používa základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou,

kompetencie smerujúce k iniciatívnosti a podnikavosti

- navrhuje nové úlohy, nové riešenia,

- spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine, učiť sa kultivovane prejavovať svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg
- umožniť žiakom uvedomiť si svoju sexuálnu identitu, chápať pozitívne hodnoty priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, uvedomiť si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom, zdôvodniť základné mravné normy, zaujať správny postoj k otázkam súvisiacim so sexualitou
- rozvíjať u žiakov pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie

Obsahový štandard

Tematický celok

1. Objavenie vlastnej jedinečnosti a identity

Veľkosť a dôstojnosť ľudskej osoby, úcta k človeku. Poznať svoje slabé a silné stránky, pozitívne a negatívne vlastnosti. Zdravé sebavedomie. Prijat' sám seba aj so svojimi nedostatkami a rozhodnúť sa pracovať na sebe. Rovnakú šancu dávať iným.

2. Byť sám sebou, vedieť obhájiť svoje práva a názory

Vedieť sa obhájiť a presadiť v rôznych situáciách, opýtať sa prečo, vedieť odmietnuť, vysloviť

sťažnosť, vysvetliť svoje názory, požiadať o láskavosť, vysloviť návrh, čeliť manipulácii a tlaku skupiny, alternatívne spôsoby riešenia konfliktov, asertivita a asertívne práva.

3. Prosociálnosť ako zložka vlastnej identity

Nový vzťah k druhým: nezávislosť a rešpektovanie. Rozvíjanie vlastnej identity v interakcii s druhými. Slobodné prijatie záväzkov a vernosť k nim ako predpoklad zrelosti (napr. prijímanie úloh v rodine, v žiackom kolektíve, v záujmových skupinách).

4. Etické aspekty vzťahu k vlastnej rodine

Hlbšie poznanie vlastnej rodiny (ako poznám svoju matku, svojho otca, súrodencov). Uplatňovanie sociálnych zručností v rámci rodiny (byť empatickým, otvorene a citlivo komunikovať byť asertívnym). Zdravá a nezdravá kritickosť. Reflexia nad vlastnou kritickosťou v rodine. Pochopenie rodičov a súrodencov, dobré vzťahy v rodine, tolerancia a rešpektovanie autority, vzťahy medzi súrodencami. Rešpektovanie pravidiel hry (práva a povinnosti) v rodine.

5. Etické aspekty integrovania sexuálnej zrelosti do kontextu osobnosti

Rozvíjanie sexuálnej identity. Vzťahy medzi chlapcami a dievčatami. Priateľstvo a láska. Utváranie predstáv o budúcom partnerovi. Zázrak života – počatie a prenatálny život ľudského plodu. Rozpor medzi pohlavnou a psychosociálnou zrelosťou. Predčasný sexuálny styk, jeho príčiny a dôsledky. Pohlavné choroby a AIDS. Následky odtrhnutia sexu od osobného vzťahu a zodpovednosti.

6. Vzťah k chorým, starým, postihnutým, mentálne alebo morálne narušeným ľuďom.

Rozvoj empatie, komunikácie s postihnutými ľuďmi. Ochota chápať ich potreby, ale aj vidieť ich možnosti a bohatstvo, ktoré môžu odovzdať ostatným. Tolerancia, rešpektovanie odlišností, generačné rozdiely.

Prierezová téma	Realizovaná v tematickom celku
OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ	Objavenie vlastnej jedinečnosti a identity. Byť sám sebou, vedieť obhájiť svoje práva a názory. Prosociálnosť ako zložka vlastnej identity. Etické aspekty vzťahu k vlastnej rodine. Etické aspekty integrovania sexuálnej zrelosti do kontextu osobnosti. Vzťah k chorým, starým, postihnutým, mentálne alebo morálne narušeným ľuďom.
ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA	
MEDIÁLNA VÝCHOVA	
MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA	

DOPRAVNÁ VÝCHOVA - VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE	
OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA	Etické aspekty integrovania sexuálnej zrelosti do kontextu osobnosti. Vzťah k chorým, starým, postihnutým, mentálne alebo morálne narušeným ľuďom.
TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI	

Výkonový štandard

Poznaním svojich silných a slabých stránok svojej osobnosti vytvárať priestor pre sebaaprijatie a rozvoj interpersonálnej komunikácie. V komunikácii i vo vzťahoch prejavíť sebaúctu, vedieť prejavíť svoje myšlienky, formulovať ich ako svoj názor.

Vedieť obhájiť svoje legitímne práva, svoje názory doložiť argumentáciou, rozlíšiť manipulatívne správanie iných i seba a odmietiť ho, v komunikácii uplatňovať prvky asertívnych techník (vedieť povedať nie).

Chápať, že zodpovedná sloboda vedie k dobru pre iných i pre seba, chápať pojmy zodpovednosť a vernosť. V správaní badať posun k prosociálnosti, preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia.

Uvedomiť si svoje práva a povinnosti v rodine a snažiť sa chápať ich význam. V rodine uplatňovať základné komunikačné zručnosti, požiadať o láskavosť, o odpustenie, vedieť vysloviť návrh, prejavíť spoluúčasť na rodinnom živote.

Sexualitu vnímať ako veľkú hodnotu, vnímať a stotožňovať sa so svojou sexuálnou identitou, chápať pozitívne hodnoty, ako priateľstvo, láska, manželstvo a rodina, uvedomiť si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom, túžiť po hlbokom vzťahu založenom na úcte a vzájomnej láske. Vedieť čo sú to pohlavné choroby a AIDS.

Uvedomiť si ťažkosti, ktoré prežívajú starí a chorí ľudia a snažiť sa im pomôcť.

Pedagogické stratégie

- skupinové vyučovanie
- zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy
- dialóg a diskusia
- zábavné aktivity, hranie rolí
- relaxačné cvičenia
- príbehy zo života
- senzibilizácia- scitlivenie (emocionálne i kognitívne) na problém, na tému, na hodnotu
- nácvik v podmienkach triedy
- reálna skúsenosť- transfer (v rodine, na ulici, medzi kamarátmi)

Učebné zdroje

- Odborná literatúra Roberto Roche Olivar: Etická výchova ISBN 80-7158-001-5
- Ladislav Lencz –Eva Ivanová: Metodický materiál k predmetu etická výchova III. ISBN 80-85185-78-4
- Knihy Jack Canfield, Mark Victor Hansen: Slepacia polievka pre dušu
ISBN -80 – 85752 – 40 -9
- Rôzne iné Zdena Kašparová, Tomáš Houška, Mária Uhereková- Ako poznám sám seba ? Doplnkový učebný text pre 7. ročník ZŠ.
ISBN 80-88996-10-4
Miron Zelina, Milota Zelinová, Anna Janovská, Ján Varmuža :
Ako zmeniť sám seba. ISBN 978-80-89192-59-5

Hodnotenie

Predmet etická výchova sa neklasifikuje známkou, hodnotí sa slovne.

Tematický plán

Predmet: Etická výchova

Ročník: 7. ročník

Časová dotácia: 33 hodín/ročne

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Objavenie vlastnej jedinečnosti a identity Počet hodín: 5	Hodnota a veľkosť človeka. Úcta k ľudskej osobe. Poznávanie svojich silných a slabých stránok. Zdravé sebavedomie. Sebapoznávanie, sebahodnotenie.	Veľkosť a dôstojnosť ľudskej osoby, úcta k človeku. Poznať svoje slabé a silné stránky, pozitívne a negatívne vlastnosti. Zdravé sebavedomie. Prijatť sám seba aj so svojimi nedostatkami a rozhodnúť sa pracovať na sebe. Rovnakú šancu dávať iným.	Poznaním svojich silných a slabých stránok svojej osobnosti vytvárať priestor pre seba prijatie a rozvoj interpersonálnej komunikácie. V komunikácii i vo vzťahoch prejavíť sebaúctu, vedieť prejavíť svoje myšlienky, formulovať ich ako svoj názor.

Byť sám sebou, vedieť obhájiť svoje práva a názory. Počet hodín: 7	Vedieť vysvetliť svoje názory a práva. Základné asertívne práva. Vedieť sa presadiť a obhájiť v rôznych situáciách. Čeliť manipulácii a tlaku skupiny. Vedieť odmietnuť. Vysloviť sťažnosť. Alternatívne spôsoby riešenia konfliktov.	Vedieť sa obhájiť a presadiť v rôznych situáciách, opýtať sa prečo, vedieť odmietnuť, vysloviť sťažnosť, vysvetliť svoje názory, požiadať o láskavosť, vysloviť návrh, čeliť manipulácii a tlaku skupiny, alternatívne spôsoby riešenia konfliktov, asertivita a asertívne práva.	Vedieť obhájiť svoje legitímne práva, svoje názory doložiť argumentáciou, rozlíšiť manipulatívne správanie iných i seba a odmietajú ho, v komunikácii uplatňovať prvky asertívnych techník (vedieť povedať nie).
Prosociálnosť ako zložka vlastnej identity. Počet hodín: 3	Nový vzťah k druhým. Rozvíjanie vlastnej identity. Slobodné prijatie záväzkov.	Nový vzťah k druhým: nezávislosť a rešpektovanie. Rozvíjanie vlastnej identity v interakcii s druhými. Slobodné prijatie záväzkov a vernosť k nim ako predpoklad zrelosti (napr. prijímanie úloh v rodine, v žiackom kolektíve, v záujmových skupinách).	Chápať, že zodpovedná sloboda vedie k dobru pre iných i pre seba, chápať pojmy zodpovednosť a vernosť. V správaní badať posun k prosociálnosti, preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia.
Etické aspekty vzťahu k vlastnej rodine. Počet hodín: 5	Hlbšie poznanie vlastnej rodiny. Zdravá a nezdravá kritickosť. Pravidlá hry, práv a povinností v rodine. Pochopiť rodiča a súrodencov, dobré vzťahy. Rodina, v ktorej žijem.	Hlbšie poznanie vlastnej rodiny (ako poznám svoju matku, svojho otca, súrodencov). Uplatňovanie sociálnych zručností v rámci rodiny (byť empatickým, otvorene a citlivo komunikovať byť asertívnym). Zdravá a nezdravá kritickosť. Reflexia nad vlastnou kritickosťou v rodine. Pochopenie rodičov a súrodencov, dobré vzťahy v rodine, tolerancia.	Uvedomiť si svoje práva a povinnosti v rodine a snažiť sa chápať ich význam. V rodine uplatňovať základné komunikačné zručnosti, požiadať o láskavosť, o odpustenie, vedieť vysloviť návrh, prejaviť spoluúčasť na rodinnom živote.

Etické aspekty integrovania sexuálnej zrelosti do kontextu osobnosti. Počet hodín: 9	Rozvíjanie sexuálnej identity. Vzťahy medzi chlapcami a dievčatami. Priateľstvo a láska. Utváranie predstáv o budúcom partnerovi. Zázrak života – počatie a prenatálny život ľudského plodu. Rozpor medzi pohlavnou a psychosociálnou zrelosťou. Predčasný sexuálny styk, jeho príčiny a dôsledky. Pohlavné choroby a AIDS. Následky odtrhnutia sexu od osobného vzťahu a zodpovednosti.	Rozvíjanie sexuálnej identity. Vzťahy medzi chlapcami a dievčatami. Priateľstvo a láska. Utváranie predstáv o budúcom partnerovi. Zázrak života – počatie a prenatálny život ľudského plodu. Rozpor medzi pohlavnou a psychosociálnou zrelosťou. Predčasný sexuálny styk, jeho príčiny a dôsledky. Pohlavné choroby a AIDS. Následky odtrhnutia sexu od osobného vzťahu a zodpovednosti.	Sexualitu vnímať ako veľkú hodnotu, vnímať a stotožňovať sa so svojou sexuálnou identitou, chápať pozitívne hodnoty, ako priateľstvo, láska, manželstvo a rodina, uvedomiť si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom, túžiť po hlbokom vzťahu založenom na úcte a vzájomnej láske. Vedieť, čo sú to pohlavné choroby a AIDS.
Vzťah k chorým, starým a postihnutým, mentálne alebo morálne narušeným ľuďom. Počet hodín: 4	Rozvoj empatie a komunikácie s postihnutými ľuďmi. Ochota chápať potreby iných. Tolerancia, rešpektovanie odlišností, generačné rozdiely. Aktuálne etické problémy.	Rozvoj empatie, komunikácie s postihnutými ľuďmi. Ochota chápať ich potreby, ale aj vidieť ich možnosti a bohatstvo, ktoré môžu odovzdať ostatným. Tolerancia, rešpektovanie odlišností, generačné rozdiely.	Uvedomiť si ťažkosti, ktoré prežívajú starí a chorí ľudia a snažiť sa im pomôcť.